

KREATIV YONDASHUV ASOSIDA O‘QUVCHILARNING AXBOROT BILAN ISHLASH KO‘NIKMASINI SHAKLLANTIRISH

N.R.Qandimova

Buxoro davlat pedagogika instituti

Ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi

(boshlang‘ich ta’lim) yo‘nalishi 1-bosqich tayanch doktoranti

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada o‘quvchilarning kreativ qobiliyatlarini shakllantirish usullari, vositalari shuningdek, axborotlar bilan ishlay olish ko‘nikmasini shakllantirish, axborot-kommunikatsiya vositalaridan foydalanish imkoniyatlari, ta’limda kreativ fikrlashda va zamonaviy axborot texnologiyalarining ahamiyati haqida to‘xtalib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar: kreativlik, kompetensiya, ijodkorlik, kompetensiyaviy yondashuv, komponent, kasbiy faoliyat, kreativ faoliyat, axborot, axborot texnologiyalar.

ABSTRACT

This article describes the factors that contribute to the development of creativity, the need for the development of creative abilities in primary school students, methods and factors and the importance of interactive education.

Key words: creativity, competence, interactive methods of innovation, professional activity, creative activity, data, informational technologies

KIRISH

Zamonaviy jamiyatda, axborot texnologiyalarining rivojlanishi tufayli ma’lumotlar hajmi keskin ortib bormoqda. O‘quvchilar uchun axborotni to‘g‘ri izlash, tahlil qilish, qayta ishlash va uni samarali qo‘llay olish muhim ko‘nikmaga aylanmoqda. Ushbu jarayonda kreativ yondashuvdan foydalanish axborot bilan ishlash ko‘nikmalarini shakllantirish va rivojlantirishga katta hissa qo‘shadi. Kreativ yondashuvga asoslangan ta’lim-egallagan bilim, ko‘nikma va malakalarni o‘z shaxsiy, kasbiy va ijtimoiy faoliyatlarida amaliy qo‘llashda ijodiy yondashish layoqatini shakllantirishga yo‘naltirilgan ta’lim bo‘lib, o‘quvchilarda mustaqil fikrlash, mutaxxasis sifatida yangicha pozitsiyaga ega bo‘lish, tashabbuskorlik,

axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan o'z faoliyatida oqilona foydalana olish, ongli ravishda kasb-hunar tanlash, sog'lom raqobat ko'nikmalarini hosil qiladi(1-jadval).

1-jadval

Kreativ yondashuvlarning ta'lim jarayonidagi roli.

Kreativ yondashuv- an'anaviy usullardan chetga chiqib, yangicha va innovatsion metodlarni qo'llash demakdir. 	Ta'lim jarayonida tashkil etiladigan kreativ yondashuvlar Faol va interaktiv o'qitish metodlari – o'quvchilarning axborot bilan ishlashda faolishtirok etishiga imkon yaratadi.  Muammoga asoslangan o'rganish (PBL – Problem-Based Learning) – axborotni izlash, tahlil qilish va undan foydalanish bo'yicha real muammolar orqali o'rganish.  Digital texnologiyalar va vizual vositalardan foydalanish – axborot bilan ishlash jarayonini tezlashtirish va qiziqarli qilish 
---	--

Bugungi kunda mamlakatimizda yangi jahon axborot –ta'lim jarayoniga integrallashishga yo'naltirilgan yangicha ta'lim tizimi joriy etilmoqda. Bu esa o'z navbatida ta'lim jarayonini tashkil etishda zamonaviy texnik imkoniyatlarga mos keladigan bir qator sezilarli yangilik va o'zgarishlar bilan kuzatilmoqda. Zamonaviy axborot texnologiyalarining ta'lim sohasiga jalb etilishi ta'lim usullari va o'quv jarayonini yangicha yondashuv asosida tashkil etish shakllarini sifatli ravishda qulaylashtirib, o'zgartirish imkonini bermoqda. Axborot – kommunikatsiya texnologiyalari ta'lim tizimini modernizatsiyalashtirish jarayonining eng muhim tarkibiy qismi sanaladi.

Yoshlarni zamonaviy bilimlar bilan o'qitish, mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini shakllantirish, egallagan bilimlarini ijodiy tarzda qo'llash zamonaviy ta'limning asosiy masalalaridan biri bo'lib hisoblanadi. Dastavval, bu

jarayon o'quvchilarni bosqichma-bosqich tayyorlash bosqichini o'z ichiga oladi(2-jadval)

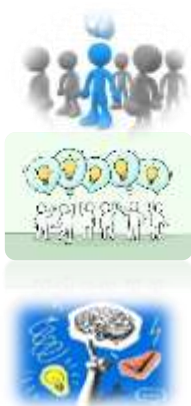
2-jadval

O'quvchilarni kreativ faoliyatga tayyorgarlik darajalari

Darajalar	Ko'rsatgichlar
Shaxsiy -kreativ	Kreativ faoliyatni amalga oshirish uchun zarur bo'lgan shaxsiy qobiliyatlarni shakllantirish
Funksional-kreativ	Kreativ faoliyat zarur bo'lgan jismoniy va aqliy resurslardan foydalana olish qobiliyati
Shaxsiy faoliyatli-kreativ	O'ziga yuklatilgan muammoli topshiriqlarni samarali bajarishga imkon beradigan kreativ, shaxsiy fazilatlar va malakalarning yaxlit namoyon bo'lishi

Bugungi kunda informatsion texnologiyalar tez rivojlanib, har kuni ulkan hajmdagi axborot paydo bo'lmoqda. O'quvchilar va o'qituvchilar uchun axborotni to'g'ri izlash, baholash, qayta ishlash va undan samarali foydalanish muhim kompetensiyalardan biri hisoblanadi. Axborot bilan ishlash kompetensiyalari nafaqat ta'limda, balki hayotning turli sohalarida ham muhim rol o'ynaydi.

Axborot bilan ishlash kompetensiyasi – bu axborotni izlash, saralash, tahlil qilish, qayta ishlash, yaratish va uzatish qobiliyatlarining yig'indisi. Bu kompetensiya quyidagi ko'nikmalarni o'z ichiga oladi:



1. **Axborotni izlash** – turli manbalardan aniq va ishonchli ma'lumotlarni topish.

2. **Axborotni baholash** – manbalar ishonchliligini tahlil qilish va soxta (fake) axborotlarni aniqlash.

3. **Axborotni qayta ishlash**– axborotni o'zlashtirish, tizimlashtirish va tushunarli shaklda ifodalash.

aniq va



4. **Axborotni taqdim etish** – ma'lumotlarni boshqalarga tushunarli yetkazish.

5. **Axborot xavfsizligi** – shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish va internetdan xavfsiz foydalanish.

Axborot bilan ishlash kompetensiyalari bugungi kunda har qanday ta'lim jarayonining ajralmas qismi hisoblanadi. O'quvchilar mustaqil izlanish, tahlil qilish, qayta ishlash va axborotni samarali taqdim etish ko'nikmalariga ega bo'lishlari lozim. Bunday ko'nikmalarni rivojlantirish uchun kreativ yondashuv muhim ahamiyatga ega. An'anaviy yondashuvlardan farqli o'laroq, kreativ metodlar axborotni yanada qiziqarli, interaktiv va samarali shaklda o'zlashtirish imkonini beradi. Axborot bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantirishda kreativ yondashuv quyidagi natijalarga olib keladi:

- O'quvchilar axborotni tanqidiy baholash va ishonchli manbalar bilan ishlashni o'rganadilar.
- Axborotni ijodiy qayta ishlash va vizual ko'rinishda taqdim etish malakalari rivojlanadi.
- O'quv jarayoni qiziqarli va interaktiv bo'ladi.
- Mustaqil o'rganish va tahliliy fikrlash qobiliyatlari ortadi.

XULOSA

Kreativ yondashuv asosida o'quvchilarning axborot bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish ularning zamonaviy dunyoga moslashuvchanligini oshiradi. O'quv jarayoniga innovatsion metodlarni qo'shish orqali quyidagi natijalarga erishish mumkin;

- O'quvchilarda tanqidiy fikrlash rivojlanadi.
- Axborotni tez izlash, tahlil qilish va saralash ko'nikmalari shakllanadi.
- Jamoaviy va mustaqil o'rganish qobiliyatlari rivojlanadi.
- O'quvchilar raqamli texnologiyalar bilan ishlashni o'rganadi.

Zamonaviy o'qituvchilar uchun asosiy vazifa – o'quvchilarga nafaqat tayyor bilim berish, balki ularga mustaqil axborot bilan ishlashni o'rgatishdir. Bu esa kelajak avlodni ijodkor, tahlilchi va innovator qilib tarbiyalashning eng muhim yo'llaridan biridir.

REFERENCES

1. Mirziyoyev SH.M. “Ta’lim-tarbiya tizimini takomillashtirish masalalari bo’yicha” <http://president.uz>
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo’yicha Harakatlar Strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-4947-son Farmoni\\ Ozbekiston Respublikasi qonun hujjatlar to‘plami, 2017-y., 6-son, 70-modda
3. Ishmuxamedov R.J. Innovatsion texnologiyalar yordamida ta’lim samaradorligini oshirish yo‘llari. –T.:TDPU,2015y.
4. Ibragimova G.N. “Interfaol o‘qitish metodlari va texnologiyalari asosida talabalarning kreativ qobiliyatini rivojlantirish” \Monografiya. –T: “Fan va texnologiyalar”,2016-y.
5. Raximov Z.T. “Bo‘lajak o‘qituvchilarning ijodiy kompetentligini oshirishda ta’limning faol va rivojlantiruvchi usullaridan foydalanish zarurati”\\VestnikKGU. Berdaxa 2019-y. 49-b.
6. Qo‘chqorova M.N. “Pedagogik kasbiy kompetentligi va kreativlik”. Darslik. T.: Bookmanyprint, 2022-y.260-b.
7. www.tdpu.uz
8. www.pedagog.uz
9. www.ziyonet.uz
10. [www. Edu.uz](http://www.Edu.uz)